

พระสูตรต้นตอปิฎกวิเคราะห (๖)

ดร.สุภีร์ ทุมทอง

๑๓ มีนาคม ๒๕๖๓

รหัสวิชา ๘๒๐ ๒๐๗ พระสูตรตันตปิฎกวิเคราะห์

(Suttanta Pitaka Analysis)

หลักสูตรพุทธศาสนาตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาพระไตรปิฎกศึกษา แบบ ๒.๑ รุ่นที่ ๑

สุธีร์ ทุมทอง ป.ธ.๔, บาลีใหญ่, วศ.บ., พธ.ม., พธ.ด.

supee2t@gmail.com, www.ajsupee.com

แผนการเรียนรู้การสอน

สัปดาห์	เนื้อหา
๑ - ๓	ความเป็นมาและความหมายของคัมภีร์เนตติปกรณ์, โครงสร้างของคัมภีร์เนตติปกรณ์, เนื้อหาของคัมภีร์เนตติปกรณ์ ได้แก่ ทหาระ ๑๖ นยะ ๕ สาสนปฎิฐาน ๑๖ และ สาสนปฎิฐาน ๒๘, มูลบท ๑๘, บท ๑๒
๔ - ๖	ตัวอย่างการอธิบายพระพุทธรพจน์ในพระสูตรตันตปิฎกตามแนวเนตติปกรณ์
๗ - ๘	นิสิตนำเสนองานค้นคว้าวิจัยท่านละ ๑ เรื่อง
วันสอบ	ส่งเล่มรายงานการค้นคว้าวิจัย

การวัดและประเมินผล

๓.๑	การเข้าชั้นเรียนและความสนใจ	๑๐ คะแนน
๓.๒	งานค้นคว้าวิจัย นำเสนอ และส่งรายงาน	๔๐ คะแนน
รวม		๕๐ คะแนน

ความรู้เบื้องต้นคัมภีร์เนตติปกรณ์

๑. ความเป็นมาและความหมายของคัมภีร์เนตติปกรณ์
๒. โครงสร้างของคัมภีร์เนตติปกรณ์
๓. เนื้อหาของคัมภีร์เนตติปกรณ์
 - ๓.๑ ทหาระ ๑๖
 - ๓.๒ นยะ ๕
 - ๓.๓ สาสนปฏฐาน ๑๖, สาสนปฏฐาน ๒๘

ตัวอย่าง

การวิเคราะห์พระสุตตันตปิฎกตามแนวเนติปกรณ์

ลำดับการอธิบายพระพุทธพจน์

๑. จัดหมวดหมู่ด้วยศาสนปัญฐาน ๑๖ หรือ ศาสนปัญฐาน ๒๘
๒. อธิบายด้านพยัญชนะด้วยหาระ ๑๖
๓. ส่องทิศทางแห่งกุศลธรรมและอกุศลธรรมด้วยทิสาลोজনัย
๔. ยกกุศลธรรมและอกุศลธรรมเชื่อมกันด้วยอังกุสนัย
๕. อธิบายด้านอรรถะด้วยนันทิยาวิภูฏนัย หรือ ตีปุกขลนัย
หรือ สี่หวิกกีฬิตนัย ตามสมควร

ตัวอย่าง ๔

เอกายโน อัย ภิกขเว มคฺโค, สตฺตานํ วิสุทฺธิยา โสภปริเทวานํ สมตฺกุกมาย
ทุกฺขโทมนสฺसानํ อตฺถงคฺมาย ฌายสฺส อธิคฺมาย นิพฺพานสฺส สจฺฉิกิริยาย,
ยทิทํ จตฺตารโ สติปฏฺจานา.

กตเม จตฺตารโ. อิท ภิกขเว ภิกขุ

กาเย กายานุปสฺสี วิหฺรติ อาตปปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ,
เวทนาสุ เวทนานุปสฺสี วิหฺรติ อาตปปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ,
จิตฺเต จิตฺตานุปสฺสี วิหฺรติ อาตปปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ,
ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหฺรติ อาตปปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ
ที.ม. (บาลี) ๑๐/๓๗๓/๒๔๘.

ตัวอย่าง ๔

ภิกษุทั้งหลาย ทางนี้ เป็นทางเดียว เพื่อความบริสุทธิ์ของเหล่าสัตว์ เพื่อล่วงโสกะและปริเทวะ เพื่อดับทุกข์และโทมนัส เพื่อบรรลุนิพพาน ทางนี้คือสติปัฏฐาน ๔ ประการ. สติปัฏฐาน ๔ ประการ อะไรบ้าง คือ
ภิกษุในธรรมวินัยนี้

๑. พิจารณาเห็นกายในกายอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลกได้

๒. พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาทั้งหลายอยู่

มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลกได้

๓. พิจารณาเห็นจิตในจิตอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลกได้

๔. พิจารณาเห็นธรรมในธรรมทั้งหลายอยู่

มีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลกได้

ที.ม. (ไทย) ๑๐/๓๗๓/๓๐๑-๓๐๒.

สาสนปฎฐาน ๑๖

- (๑) สังกิเลสภาคียสูตร (๒) วาสนาภาคียสูตร
(๓) นิพเพธภาคียสูตร (๔) อสsekขภาคียสูตร
(๕) สังกิเลสวาสนาภาคียสูตร (๖) สังกิเลสนิพเพธภาคียสูตร
(๗) สังกิเลสอเสกขภาคียสูตร (๘) สังกิเลสนิพเพธอเสกขภาคียสูตร
(๙) สังกิเลสวาสนานิพเพธภาคียสูตร (๑๐) วาสนานิพเพธภาคียสูตร
(๑๑) ตัณหาสังกิเลสภาคียสูตร (๑๒) ทิฏฐิสังกิเลสภาคียสูตร
(๑๓) ทุจจริตสังกิเลสภาคียสูตร (๑๔) ตัณหาโวทานภาคียสูตร
(๑๕) ทิฏฐิโวทานภาคียสูตร (๑๖) ทุจจริตโวทานภาคียสูตร

สาสนปฏิจฐาน ๒๘

- (๑) โลเกียสูตร (๒) โลกุตตรสูตร (๓) โลเกียโลกุตตรสูตร
(๔) สัตตาทิฏฐานสูตร (๕) ัมมาทิฏฐานสูตร (๖) สัตตัมมาทิฏฐานสูตร
(๗) ญาณสูตร (๘) เญยยสูตร (๙) ญาณเญยยสูตร
(๑๐) ทัสสนสูตร (๑๑) ภาวนาสูตร (๑๒) ทัสสนภาวนาสูตร
(๑๓) สกวจนสูตร (๑๔) ประจนสูตร (๑๕) สกประจนสูตร
(๑๖) วิสัชชนียสูตร (๑๗) อวิสัชชนียสูตร (๑๘) วิสัชชนียาวิสัชชนียสูตร
(๑๙) กัมมสูตร (๒๐) วิปากสูตร (๒๑) กัมมวิปากสูตร
(๒๒) กุสลสูตร (๒๓) อกุสลสูตร (๒๔) กุสลากุสลสูตร
(๒๕) อนุญญาตสูตร (๒๖) ปฏิชิตตสูตร (๒๗) อนุญญาตปฏิชิตตสูตร
(๒๘) ถาสูตร

ลำดับการอธิบายพระพุทธพจน์

๑. จัดหมวดหมู่ด้วยสาสนปฎฐาน ๑๖ หรือ สาสนปฎฐาน ๒๘
๒. อธิบายด้านพยัญชนะด้วยหาระ ๑๖
๓. ส่องทิศทางแห่งกุศลธรรมและอกุศลธรรมด้วยทิสาลोজনัย
๔. ยกกุศลธรรมและอกุศลธรรมเชื่อมกันด้วยอังกุสนัย
๕. อธิบายด้านอรรถะด้วยนันทิยาวิภูฏนัย หรือ ตีปุกขลนัย
หรือ สืหวิกกัฬิตนัย ตามสมควร

อธิบายด้วยหลักหาระ

- (๑) เทสนาหาระ (๒) วิจัยหาระ (๓) ยุตติหาระ (๔) ปทัฏฐานหาระ
(๕) ลักขณหาระ (๖) จตุพยุหหาระ (๗) อาวัฏฐานหาระ
(๘) วิภัตติหาระ (๙) ปริวัตตนหาระ (๑๐) เววจนหาระ
(๑๑) ปัญญุตติหาระ (๑๒) โอตรณหาระ (๑๓) โสธนหาระ
(๑๔) อธิฏฐานหาระ (๑๕) ปริกขารหาระ (๑๖) สมารופןหาระ

(๑) เทศนาหาระ

เทศนาหาระจำแนกพระพุทธพจน์เป็น ๖ ประเด็น
ได้แก่ (๑) อัสสาทะ (๒) อาทีนวะ (๓) นิสสรณะ
(๔) ผล (๕) อุปายะ (๖) อาณัตติ

(๑) เทสนาหาระ

เทสนาหาระ	อริยสัจ ๔
อาทীনวะ, ผล	ทุกข์สัจ
อัสสาทะ	สมุทัยสัจ
นิสสรณะ	นิโรธสัจ
อุปายะ, อาณัตติ	มรรคสัจ

(๑) เทศนาหาระ

ทุกขอริยสัจ	ทุกขสมุทยอริยสัจ	ทุกขนิโรธอริยสัจ	ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ	ญาณ
นี้ทุกขอริยสัจ	นี้ทุกขสมุทยอริยสัจ	นี้ทุกขนิโรธอริยสัจ	นี้ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ	สัจญาณ
ทุกขอริยสัจนี้ ควรกำหนดรู้	ทุกขสมุทยอริยสัจนี้ ควรละ	ทุกขนิโรธอริยสัจนี้ ควรทำให้แจ้ง	ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจนี้ ควรเจริญ	กิจญาณ
ทุกขอริยสัจนี้ เราได้กำหนดรู้แล้ว	ทุกขสมุทยอริยสัจนี้ เราละได้แล้ว	ทุกขนิโรธอริยสัจนี้ เราได้ทำให้แจ้งแล้ว	ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจนี้ เราได้เจริญแล้ว	กตญาณ

อธิบายด้วยหลักหาระ

- (๑) เทสนาหาระ (๒) วิทยาหาระ (๓) ยุตติหาระ (๔) ปทัฏฐานหาระ
(๕) ลักขณหาระ (๖) จตุพยุหหาระ (๗) อาวัฏฐานหาระ
(๘) วิภัตติหาระ (๙) ปริวัตตนหาระ (๑๐) เววจนหาระ
(๑๑) ปัญญุตติหาระ (๑๒) โอตรณหาระ (๑๓) โสธนหาระ
(๑๔) อธิฏฐานหาระ (๑๕) ปริกขารหาระ (๑๖) สมาโรปนหาระ

(๒) วิจารณ์หาระ

วิจารณ์หาระจำแนก แยกแยะพระพุทธรูปจันใน ๑๑ ประเด็น ได้แก่
(๑) ปทวิจารย์ (๒) ปัญหาวิจารย์ (๓) วิสัชนาวิจารย์ (๔) ปุพพาปรวิจารย์
(๕) อัสสาทวิจารย์ (๖) อาทินววิจารย์ (๗) นิสสรณวิจารย์ (๘) ผลวิจารย์
(๙) อุปายวิจารย์ (๑๐) อาณัติติวิจารย์ (๑๑) อนุคิตติวิจารย์

(๒) วิจัยหาระ

(๑) ปทวิจัย

มคโค มีรูปเป็นเอกวจนะ

สติปฏิจานา มีรูปเป็นพหุวจนะ

(๒) ปัญหาวิจัย

กตเม จตฺตารอ เป็นกเถตุกัมยตาปุจฉา

(๑๑) อนุคิตีวิจัย ...

อธิบายด้วยหลักหาระ

- (๑) เทสนาหาระ (๒) วิจัยหาระ (๓) ยุตติหาระ (๔) ปทัฏฐานหาระ
(๕) ลักขณหาระ (๖) จตุพยุหหาระ (๗) อาวัฏฐานหาระ
(๘) วิภัตติหาระ (๙) ปริวัตตนหาระ (๑๐) เววจนหาระ
(๑๑) ปัญญุตติหาระ (๑๒) โอตรณหาระ (๑๓) โสธนหาระ
(๑๔) อธิฏฐานหาระ (๑๕) ปริกขารหาระ (๑๖) สมาโรปนหาระ

(๓) ยุติติหาระ

(๑) หลักมหาปเทศ

(๒) หลักอริยสัจ ๔

(๓) หลักวินัย ๓

(๔) หลักธรรมดา

อธิบายด้วยหลักหาระ

- (๑) เทสนาหาระ (๒) วิจัยหาระ (๓) ยุตติหาระ (๔) ปทัฏฐานหาระ
(๕) ลักขณหาระ (๖) จตุพยุหหาระ (๗) อาวัฏฐานหาระ
(๘) วิภัตติหาระ (๙) ปริวัตตนหาระ (๑๐) เววจนหาระ
(๑๑) ปัญญุตติหาระ (๑๒) โอตรณหาระ (๑๓) โสธนหาระ
(๑๔) อธิฏฐานหาระ (๑๕) ปริกขารหาระ (๑๖) สมาโรปนหาระ

(๔) ปทัณฺฐานหาระ

การคบสัตบุรุษที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้การฟังสัทธรรมบริบูรณ์

การฟังสัทธรรมที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้ศรัทธาบริบูรณ์

ศรัทธาที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้การมนสิการโดยแบบคายบริบูรณ์

การมนสิการโดยแบบคายที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้สติสัมปชัญญะบริบูรณ์

สติสัมปชัญญะที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้ความสำรวมอินทรีย์บริบูรณ์

ความสำรวมอินทรีย์ที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้สุจริต ๓ บริบูรณ์

สุจริต ๓ ที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้สติปัฏฐาน ๔ บริบูรณ์

สติปัฏฐาน ๔ ที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้โพชฌงค์ ๗ บริบูรณ์

โพชฌงค์ ๗ ที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้วิชาและวิมุตติบริบูรณ์

วิชาและวิมุตตินี้มีอาหารอย่างนี้ และบริบูรณ์อย่างนี้

อง.ทสก. (ไทย) ๒๔/๖๑/๑๓๖.

(๔) ปทัณฐานหาระ

อะไรเป็นเบื้องต้นแห่งกุศลธรรมทั้งหลาย

คือ ในธรรมวินัยนี้ เธอจักละกายทุจริตแล้ว เจริญกายสุจริต

จักละวจีทุจริตแล้ว เจริญวจีสุจริต จักละมโนทุจริตแล้ว เจริญมโนสุจริต

เมื่อใด เธอจักละกายทุจริตแล้ว เจริญกายสุจริต จักละวจีทุจริตแล้ว

เจริญวจีสุจริต จักละมโนทุจริตแล้ว เจริญมโนสุจริต

เมื่อนั้น เธออาศัยศีล ดำรงอยู่ในศีลแล้วพึงเจริญสติปัฏฐาน ๔ ประการ

ส.ม. (ไทย) ๑๙/๔๑๓/๒๗๑.

(๔) ปทัณฺฐานหาระ

อาณนทํ ธรรมอันเป็นเอกคืออานาปานสติสมาธิ
ที่ภิกษุเจริญ ทำให้มากแล้ว

ทำให้สติปัฏฐาน ๔ ประการบริบูรณ์

สติปัฏฐาน ๔ ประการที่ภิกษุเจริญ ทำให้มากแล้ว

ทำให้โพชฌงค์ ๗ ประการบริบูรณ์

โพชฌงค์ ๗ ประการที่ภิกษุเจริญ ทำให้มากแล้ว

ทำให้วิชชาและวิมุตติบริบูรณ์

ส.ม. (ไทย) ๑๙/๙๘๙/๔๗๓.

อธิบายด้วยหลักหาระ

- (๑) เทสนาหาระ (๒) วิจัยหาระ (๓) ยุตติหาระ (๔) ปทัฏฐานหาระ
(๕) ลักขณหาระ (๖) จตุพยุหหาระ (๗) อาวัฏฐานหาระ
(๘) วิภัตติหาระ (๙) ปริวัตตนหาระ (๑๐) เววจนหาระ
(๑๑) ปัญญุตติหาระ (๑๒) โอตรณหาระ (๑๓) โสธนหาระ
(๑๔) อธิฏฐานหาระ (๑๕) ปริกขารหาระ (๑๖) สมาโรปนหาระ

(๕) ลักษณะหาระ

เมื่อพระพุทธองค์ตรัสถึงสติปัฏฐาน ๔ ก็เป็นอันตรัสถึง
สัมมัปธาน ๔ อิทธิบาท ๔ อินทรีย์ ๕ พละ ๕ โพชฌงค์ ๗
อริยมรรคมีองค์ ๘ และธรรมเหล่านี้ในชื่ออื่น ๆ ด้วยเช่นกัน
เดียวกัน เพราะมีลักษณะเหมือนกัน คือเป็น **นิยานิកธรรม**
เป็นธรรมเครื่องนำออกจากวิภูฏะทุกข์เช่นเดียวกัน

(๕) ลักษณะหาระ

เมื่อพระพุทธองค์ทรงแสดงโพธิปักขิยธรรม ซึ่งเป็นธรรมฝ่ายวิชา
สำหรับนำออกจากวัฏฏะทุกข์แล้ว ธรรมอื่น ๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน
คือเป็นธรรมฝ่ายวิชาและนำออกจากวัฏฏะทุกข์ทั้งหมด
แม้ไม่ได้ปรากฏอยู่ในมหาสติปัฏฐานสูตร ก็เป็นอันแสดงด้วย เช่น
ทาน ศีล ภาวนา, ศีล สมาธิ ปัญญา, สมณะ วิปัสสนา, มงคล ๓๘...

อธิบายด้วยหลักหาระ

- (๑) เทสนาหาระ (๒) วิจัยหาระ (๓) ยุตติหาระ (๔) ปทัฏฐานหาระ
(๕) ลักขณหาระ (๖) จตุพยุหหาระ (๗) อาวัฏฐานหาระ
(๘) วิภัตติหาระ (๙) ปริวัตตนหาระ (๑๐) เววจนหาระ
(๑๑) ปัญญุตติหาระ (๑๒) โอตรณหาระ (๑๓) โสธนหาระ
(๑๔) อธิฏฐานหาระ (๑๕) ปริกขารหาระ (๑๖) สมาโรปนหาระ

(๖) จตุพยุหหาระ

(๑) เนรุตตะ

(๒) อธิปปายะ

(๓) เทสนานิทาน

(๔) ปุพพาปราณุสนธิ

(๖) จตุพยุหหาระ

(๑) เนรุตตะ

เอกายโน

๑. เอเกน อยิตพโพติ เอกายโน.

๒. เอกสฺส อโยโน เอกายโน.

๓. เอกสฺมึ อโยโนติ เอกายโน.

๔. เอกํ อยตีติ เอกายโน.

สติปฏจानา

สติ จ सा पञ्चानवजाति स्तिपञ्चानं.

อธิบายด้วยหลักหาระ

- (๑) เทสนาหาระ (๒) วิจัยหาระ (๓) ยุตติหาระ (๔) ปทัฏฐานหาระ
(๕) ลักขณหาระ (๖) จตุพยุหหาระ (๗) อาวัฏฐานหาระ
(๘) วิภัตติหาระ (๙) ปริวัตตนหาระ (๑๐) เววจนหาระ
(๑๑) ปัญญุตติหาระ (๑๒) โอตรณหาระ (๑๓) โสธนหาระ
(๑๔) อธิฏฐานหาระ (๑๕) ปริกขารหาระ (๑๖) สมาโรปนหาระ

(๗) อาวัฏฏหาระ

การคบสัตบุรุษที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้การฟังสัทธรรมบริบูรณ์

การฟังสัทธรรมที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้ศรัทธาบริบูรณ์

ศรัทธาที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้การมนสิการโดยแบบคายบริบูรณ์

การมนสิการโดยแบบคายที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้สติสัมปชัญญะบริบูรณ์

สติสัมปชัญญะที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้ความสำรวมอินทรีย์บริบูรณ์

ความสำรวมอินทรีย์ที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้สุจริต ๓ บริบูรณ์

สุจริต ๓ ที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้สติปัญฐาน ๔ บริบูรณ์

สติปัญฐาน ๔ ที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้โพชฌงค์ ๗ บริบูรณ์

โพชฌงค์ ๗ ที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้วิชาและวิมุตติบริบูรณ์

วิชาและวิมุตตินี้มีอาหารอย่างนี้ และบริบูรณ์อย่างนี้

อง.ทสก. (ไทย) ๒๔/๖๑/๑๓๖.

(๗) อาวัฏฏหาระ

การไม่คบสัตบุรุษที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้การไม่ฟังสัทธรรมบริบูรณ์

การไม่ฟังสัทธรรมที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้ความไม่มีศรัทธาบริบูรณ์

ความไม่มีศรัทธาที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้การมนสิการโดยไม่แยกกายบริบูรณ์

การมนสิการโดยไม่แยกกายที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้ความไม่มีสติสัมปชัญญะบริบูรณ์

ความไม่มีสติสัมปชัญญะที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้ความไม่สำรวมอินทรีย์บริบูรณ์

ความไม่สำรวมอินทรีย์ที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้ทุกจิต ๓ บริบูรณ์

ทุกจิต ๓ ที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้นิวรรณ์ ๕ บริบูรณ์

นิวรรณ์ ๕ ที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้อวิชาบริบูรณ์

อวิชชานี้มีอาหารอย่างนี้ และบริบูรณ์อย่างนี้แล

อง.ทสก. (ไทย) ๒๔/๖๑/๑๓๖.

อธิบายด้วยหลักหาระ

- (๑) เทสนาหาระ (๒) วิจัยหาระ (๓) ยุตติหาระ (๔) ปทัฏฐานหาระ
(๕) ลักขณหาระ (๖) จตุพยุหหาระ (๗) อาวัฏฐานหาระ
(๘) วิภัตติหาระ (๙) ปริวัตตนหาระ (๑๐) เววจนหาระ
(๑๑) ปัญญุตติหาระ (๑๒) โอตรณหาระ (๑๓) โสธนหาระ
(๑๔) อธิฏฐานหาระ (๑๕) ปริกขารหาระ (๑๖) สมาโรปนหาระ

(๘) วิภัติหาระ

(๑) สังกิเลสภาคียสูตร (๒) วาสนาภาคียสูตร

(๓) นิพเพธภาคียสูตร (๔) อสsekขภาคียสูตร

ประเภท	สูตร	ปฏิบัติ	ศีล
๑	วาสนาภาคียสูตร	บุญญภาคียปฏิบัติ	สังวรศีล
๒	นิพเพธภาคียสูตร	ผลภาคียปฏิบัติ	ปหานศีล

ปหาน ๕ ได้แก่ (๑) วิกขัมภนปหาน (๒) ตทังคปหาน

(๓) สมุจเฉทปหาน (๔) ปฏิปัสสัทธิปหาน (๕) นิสสรณปหาน

อธิบายด้วยหลักหาระ

- (๑) เทสนาหาระ (๒) วิจัยหาระ (๓) ยุตติหาระ (๔) ปทัฏฐานหาระ
(๕) ลักขณหาระ (๖) จตุพยุหหาระ (๗) อาวัฏฐานหาระ
(๘) วิภัตติหาระ (๙) ปริวัตตนหาระ (๑๐) เววจนหาระ
(๑๑) ปัญญุตติหาระ (๑๒) โอตรณหาระ (๑๓) โสธนหาระ
(๑๔) อธิฏฐานหาระ (๑๕) ปริกขารหาระ (๑๖) สมารופןหาระ

(๙) ปรีวัตตนหาระ

สติปัฏฐาน ๔	โวทาน ๔	สังกิเลส ๔
กายานุปัสสนา	อสุภสังขสัญญา	สุภสังขสัญญา
เวทนานุปัสสนา	ทุกขสังขสัญญา	สุขสังขสัญญา
จิตตานุปัสสนา	อนิจจสังขสัญญา	นิจจสังขสัญญา
ธัมมานุปัสสนา	อนัตตสังขสัญญา	อัตตสังขสัญญา

อธิบายด้วยหลักหาระ

- (๑) เทสนาหาระ (๒) วิจัยหาระ (๓) ยุตติหาระ (๔) ปทัฏฐานหาระ
(๕) ลักขณหาระ (๖) จตุพยุหหาระ (๗) อาวัฏฐานหาระ
(๘) วิภัตติหาระ (๙) ปริวัตตนหาระ (๑๐) เววจนหาระ
(๑๑) ปัญญุตติหาระ (๑๒) โอตรณหาระ (๑๓) โสธนหาระ
(๑๔) อธิฏฐานหาระ (๑๕) ปริกขารหาระ (๑๖) สมาโรปนหาระ

(๑๐) เววจนหาระ

สติ คือความตามระลึกถึง ความระลึกได้เฉพาะหน้า

สติ คือความระลึกได้ ความจำได้ ความไม่เลื่อนลอย ความไม่หลงลืม

สติ คือสตินทรีย์ สติพละ สัมมาสติ สติสัมโพชฌงค์ เอกายนมรรค

(๑๐) เววจนหาระ

กตมา ตสฺมี สมเย **สมมาสตี** โหติ.

ยา ตสฺมี สมเย สตี อนุสฺสตี ปฏิสฺสตี,

สตี สรณตา, ธารณตา อปีลาปนตา อสมมุสฺสนตา,

สตี สตินุทริยํ สตีพลํ, สมมาสตี สตีสมโพชฌงโค,

มคฺคงคํ มคฺคปริยาปนํ;

อยํ ตสฺมี สมเย สมมาสตี โหติ.

อภิ.สง. ๓๔/๓๐๓

อธิบายด้วยหลักหาระ

- (๑) เทสนาหาระ (๒) วิจัยหาระ (๓) ยุตติหาระ (๔) ปทัฏฐานหาระ
(๕) ลักขณหาระ (๖) จตุพยุหหาระ (๗) อาวัฏฐานหาระ
(๘) วิภัตติหาระ (๙) ปริวัตตนหาระ (๑๐) เววจนหาระ
(๑๑) ปัญญัตติหาระ (๑๒) โอตรณหาระ (๑๓) โสธนหาระ
(๑๔) อธิฏฐานหาระ (๑๕) ปริกขารหาระ (๑๖) สมารופןหาระ

(๑๑) ปัญญาตัหาระ

๑. สติปัฏฐาน ๔ เป็น **นิกเขปปัญญัตติ** ของเอกายนมรรค

ที่พระพุทธองค์ทรงตั้งไว้เพื่อให้ทราบทางดำเนิน

เพื่อให้เกิดปัญญาเห็นแจ้งอริยสัจ ๔ เข้าถึงมรรค ผล นิพพาน

๒. การแจกแจงสติปัฏฐาน ๔ จำแนกเป็นกายานุปัสสนา

เวทนานุปัสสนา จิตตานุปัสสนา ธัมมานุปัสสนา เป็น **ภาวนาปัญญัตติ**

เป็นคำบัญญัติแสดงให้ทราบถึงสติปัฏฐานนั้นตั้งขึ้น

และเจริญงอกงามขึ้นในที่ได้ได้บ้าง เป็นต้น

อธิบายด้วยหลักหาระ

- (๑) เทสนาหาระ (๒) วิจัยหาระ (๓) ยุตติหาระ (๔) ปทัฏฐานหาระ
(๕) ลักขณหาระ (๖) จตุพยุหหาระ (๗) อาวัฏฐานหาระ
(๘) วิภัตติหาระ (๙) ปริวัตตนหาระ (๑๐) เววจนหาระ
(๑๑) ปัญญัตติหาระ (๑๒) โอตรณหาระ (๑๓) โสธนหาระ
(๑๔) อธิฏฐานหาระ (๑๕) ปริกขารหาระ (๑๖) สมาโรปนหาระ

(๑๒) โอตรณหาระ

สติปัญฐานเมื่อสงเคราะห์โดยความเป็นขั้น ๓ คือสมาธิขั้น
สังขารขั้น ฌัมมายตนะ ฌัมมธาทุ สตินทริย
และเป็นปัจจุสมุปบาทฝ่ายนิโรธวาระ

(๑๒) โอตรณหาระ

อริยมรรค ๘	ขั้น ๓	ธรรมคู่
สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปะ	ปัญญาขั้น	วิปัสสนา
สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ	ศีลขั้น	สมณะ
สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ	สมาธิขั้น	

อธิบายด้วยหลักหาระ

- (๑) เทสนาหาระ (๒) วิจัยหาระ (๓) ยุตติหาระ (๔) ปทัฏฐานหาระ
(๕) ลักขณหาระ (๖) จตุพยุหหาระ (๗) อาวัฏฐานหาระ
(๘) วิภัตติหาระ (๙) ปริวัตตนหาระ (๑๐) เววจนหาระ
(๑๑) ปัญญุตติหาระ (๑๒) โอตรณหาระ (๑๓) โสธนหาระ
(๑๔) อธิฏฐานหาระ (๑๕) ปริกขารหาระ (๑๖) สมารופןหาระ

(๑๔) อธิฐานหาระ

บทว่า จตฺตารอ สติปญฺจานา เป็นเอกัตตะ

กายะ กายานุปสฺสี วิหฺรติ อาตาปี สมปชาโน สติมา

วิเนยฺย โลเก อภิชฌมาโทมนสฺสํ,

เวทนาสุ เวทนานุปสฺสี วิหฺรติ ...

จิตฺเต จิตฺตานุปสฺสี วิหฺรติ ...

ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหฺรติ ... ๔ ประโยคเหล่านี้เป็นเวมัตตะ

อธิบายด้วยหลักหาระ

- (๑) เทสนาหาระ (๒) วิจัยหาระ (๓) ยุตติหาระ (๔) ปทัฏฐานหาระ
(๕) ลักขณหาระ (๖) จตุพยุหหาระ (๗) อาวัฏฐานหาระ
(๘) วิภัตติหาระ (๙) ปริวัตตนหาระ (๑๐) เววจนหาระ
(๑๑) ปัญญัตติหาระ (๑๒) โอตรณหาระ (๑๓) โสธนหาระ
(๑๔) อธิฏฐานหาระ (๑๕) ปริกขารหาระ (๑๖) สมารופןหาระ

(๑๕) ปริกขารหาระ

๑. เหตุ ได้แก่ สติปัญฐานก่อน ๆ

ที่เป็นเหตุปัจจัยต่อเนื่องทำให้เกิดสติปัญฐานหลัง ๆ

๒. ปัจจัย ได้แก่ เหตุปัจจัยอื่น ๆ มีการสำรวมระวังอินทรีย์,
สุจริต ๓, การได้สัปปายะเป็นต้น

อธิบายด้วยหลักหาระ

- (๑) เทสนาหาระ (๒) วิจัยหาระ (๓) ยุตติหาระ (๔) ปทัฏฐานหาระ
(๕) ลักขณหาระ (๖) จตุพยุหหาระ (๗) อาวัฏฐานหาระ
(๘) วิภัตติหาระ (๙) ปริวัตตนหาระ (๑๐) เววจนหาระ
(๑๑) ปัญญุตติหาระ (๑๒) โอตรณหาระ (๑๓) โสธนหาระ
(๑๔) อธิฏฐานหาระ (๑๕) ปริกขารหาระ (๑๖) สมารופןหาระ

(๑๖) สมารูปนหาระ

สมารูปนหาระเป็นการยกขึ้นธรรมแสดงเป็นกรณีพิเศษ

๔ ประเด็น คือ (๑) ปทัฏฐาน (๒) เววจนะ (๓) ภาวนา

(๔) ปหานะ

(๑๖) สมารูปนหาระ

“**อาตาปี**” ได้แก่ วิริยินทรีย์ วิริยผละ วิริยสัมโพชฌงค์ สัมมาวายามะ

“**สมุปชาโน**” ได้แก่ ปัญญินทรีย์ ปัญญาผละ ธรรมวิจยสัมโพชฌงค์

สัมมาทิฏฐิ

“**สติมา**” ได้แก่ สตินทรีย์ สติผละ สติสัมโพชฌงค์ สัมมาสติ

“**วิเนยฺย โลเก อภิชุฌาโทมนสฺสํ**” ได้แก่ สมာธินทรีย์ สมာธิผละ

สมာธิ สัมโพชฌงค์ สัมมาสมာธิ

ภาวนาสมาโรปนะ

ทุกขาปฏิบัติทา ทันธาภิณญา	ทุกขาปฏิบัติทา ชิปปาภิณญา	สุขาปฏิบัติทา ทันธาภิณญา	สุขาปฏิบัติทา ชิปปาภิณญา
กายานุปัสสนา	เวทนานุปัสสนา	จิตตานุปัสสนา	ธัมมานุปัสสนา
ปฐมฌาน	ทุติยฌาน	ตติยฌาน	จตุตถฌาน
ทิพพิวิหาร	พรหมวิหาร	อริยวิหาร	อาเนญชวิหาร
สังวรปธาน	ปหานปธาน	ภาวนาปธาน	อนุรักขนาปธาน
การละมานะ	การถอนตัณหา	การขจัดอวิชชา	การทำภพให้สงบ
สังจาธิฏฐาน	จาคาธิฏฐาน	ปัญญาธิฏฐาน	อุปสมาธิฏฐาน
ฉันทสมาธิ	วิริยสมาธิ	จิตตสมาธิ	วิมังสาสมาธิ
อินทริยสังวร	ตบะ	ปัญญา	นิพพานอันสลัดคืนอุปธิทั้งปวง
เมตตา	กรุณา	มูทิตา	อุเบกขา

ปหานสมาโรปนะ

กายานุปัสสนา	เวทนานุปัสสนา	จิตตานุปัสสนา	ธัมมานุปัสสนา
กพพีการาหาร	ผัสสาหาร	วิญญาณาหาร	มโนสสังเจตนาหาร
สุภวิปัสสา	สุขวิปัสสา	นิจจวิปัสสา	อัสตวิปัสสา
กามุปาทาน	ภวุปาทาน	ทิฏฐุปาทาน	อัสตวาทุปาทาน
กามโยคะ	ภวโยคะ	ทิฏฐิโยคะ	อวิชาโยคะ
อภิชฌาภายคัณณะ	พยาปาทภายคัณณะ	สีลัปปตปราคาสภายคัณณะ	อิทังสัจจาภินิเวสภายคัณณะ
กามาสวะ	ภวาสวะ	ทิฏฐาสวะ	อวิชาสวะ
กาโมฆะ	ภโวฆะ	ทิฏโฐฆะ	อวิโชฆะ
ราคัสลละ	โทสสัลละ	มานสัลละ	โมหสัลละ
รูปุปควิญญาณัฏฐิติ	เวทณุปควิญญาณัฏฐิติ	สังญณุปควิญญาณัฏฐิติ	สังขารูปควิญญาณัฏฐิติ
ฉันทาคติ	โทสาคติ	ภยาคติ	โมหาคติ

ลำดับการอธิบายพระพุทธพจน์

๑. จัดหมวดหมู่ด้วยสาสนปฎฐาน ๑๖ หรือ สาสนปฎฐาน ๒๘
๒. อธิบายด้านพยัญชนะด้วยหาระ ๑๖
๓. ส่องทิศทางแห่งกุศลธรรมและอกุศลธรรมด้วยทิสาลोজনัย
๔. ยกกุศลธรรมและอกุศลธรรมเชื่อมกันด้วยอังกุสนัย
๕. อธิบายด้านอรรถะด้วยนันทิยาวิภูฏนัย หรือ ตีปุกขลนัย
หรือ สืหวิกกัฬิตนัย ตามสมควร

ทิสาโลจนนัย

ทิสธรรม ๑	ทิสธรรม ๒	ทิสธรรม ๓	ทิสธรรม ๔
ทุกขาปฏิบัติทา ทันธาภิณญา	ทุกขาปฏิบัติทา ขิปปาภิณญา	สุขาปฏิบัติทา ทันธาภิณญา	สุขาปฏิบัติทา ขิปปาภิณญา
กายานุปัสสนา	เวทนานุปัสสนา	จิตตานุปัสสนา	ธัมมานุปัสสนา
ปฐมฌาน	ทุติยฌาน	ตติยฌาน	จตุตถฌาน
ทิพพวิหาร	พรหมวิหาร	อริยวิหาร	อาเนญชวิหาร
สังวรปธาน	ปหานปธาน	ภาวนาปธาน	อนุรักษนาปธาน
การละมานะ	การถอนตัณหา	การขจัดอวิชชา	การทำภพให้สงบ
สัจจาธิฏฐาน	จาคาธิฏฐาน	ปัญญาธิฏฐาน	อุปสมาธิฏฐาน
ฉันทสมาธิ	วิริยสมาธิ	จิตตสมาธิ	วิมังสาสมาธิ
อินทริยสังวร	ตบะ	ปัญญา	นิพพานอันสลัดคิณอุปธิทั้งปวง
เมตตา	กรุณา	มูทิตา	อุเบกขา

ทิสาโลจนนัย

ทิสธรรม ๑	ทิสธรรม ๒	ทิสธรรม ๓	ทิสธรรม ๔
กายานุปัสสนา	เวทนानุปัสสนา	จิตตานุปัสสนา	ธัมมานุปัสสนา
กพพีการาหาร	ผัสสาหาร	วิญญาณาหาร	มโนสสฺยเจตนาหาร
สุภวิปัสสา	สุขวิปัสสา	นิจฺจวิปัสสา	อตฺตวิปัสสา
กามุปาทาน	ภวุปาทาน	ทิฏฐุปาทาน	อตฺตวาทุปาทาน
กามโยคะ	ภวโยคะ	ทิฏฐิโยคะ	อวิชชาโยคะ
อภิชฌาภายคันถะ	พยาปาทภายคันถะ	สีลัปปตปราคาสภายคันถะ	อิทังสัจจาภินิเวสภายคันถะ
กามาสวะ	ภवासวะ	ทิฏฐาสวะ	อวิชชาสวะ
กาโมหะ	ภโวหะ	ทิฏโฐหะ	อวิชโชหะ
ราคสัลละ	โทสสัลละ	มานสัลละ	โมหสัลละ
รูปุปควิญญาณัฏฐิตี	เวทณุปควิญญาณัฏฐิตี	สสฺยณุปควิญญาณัฏฐิตี	สังขารูปควิญญาณัฏฐิตี
ฉันทาคติ	โทสาคติ	ภยาคติ	โมหาคติ

จริต ๒ ปฏิปทา ๔

จริต ๒	ปฏิปทา ๔
ตัณหาจริต	ทุกขาปฏิปทา ทัณธาภิญญา
	ทุกขาปฏิปทา ขิปปาภิญญา
ทิฏฐิจริต	สุขาปฏิปทา ทัณธาภิญญา
	สุขาปฏิปทา ขิปปาภิญญา
นันทิยาวัฏฏนัย	สีหวิกกีฬิตนัย

อังกุสนัย

สมถยานิกะ		วิปัสสนายานิกะ	
สัทธานุสारी		ธัมมานุสारी	
สัทธาวิมุตตะ		ทิฏฐิปปัตตะ	
ทุกขาปฏิปทา ทันธธาภิญญา	ทุกขาปฏิปทา ชิปปาภิญญา	สุขาปฏิปทา ทันธธาภิญญา	สุขาปฏิปทา ชิปปาภิญญา
กายานุปัสสนา	เวทนानุปัสสนา	จิตตานุปัสสนา	ธัมมานุปัสสนา
ปฐมฌาน	ทุติยฌาน	ตติยฌาน	จตุตถฌาน
ทิพพวิหาร	พรหมวิหาร	อริยวิหาร	อาเนญชวิหาร
สังวรปธาน	ปหานปธาน	ภาวนापธาน	อนุรักษนาปธาน

ลำดับการอธิบายพระพุทธพจน์

๑. จัดหมวดหมู่ด้วยสาสนปัญฐาน ๑๖ หรือ สาสนปัญฐาน ๒๘
๒. อธิบายด้านพยัญชนะด้วยหาระ ๑๖
๓. ส่องทิศทางแห่งกุศลธรรมและอกุศลธรรมด้วยทิสาลอจนนัย
๔. ยกกุศลธรรมและอกุศลธรรมเชื่อมกันด้วยอังกุสนัย
๕. อธิบายด้านอรรถะด้วยนันทิยาวัฏฏนัย หรือ ตีปุกขลนัย
หรือ สี่หวิกกีฬิตนัย ตามสมควร

สืหวิกกีฬิตนัย

สตีปฏฐาน ๔	โวทาน ๔	สังกิเลส ๔
กายานุปัสสนา	อสุภสังญญา	สุภสังญญา
เวทนानุปัสสนา	ทุกขสังญญา	สุขสังญญา
จิตตานุปัสสนา	อนิจจสังญญา	นิจจสังญญา
ธัมมานุปัสสนา	อนัตตสังญญา	อัตตสังญญา

ราคจริต	โทสจริต	ทิฏฐิจริตอินทรีย์อ่อน	ทิฏฐิจริตอินทรีย์กล้า
ทุกขาปฏิบัติ ทันทธาภิณฺญา	ทุกขาปฏิบัติ ชิปปาภิณฺญา	สุขาปฏิบัติ ทันทธาภิณฺญา	สุขาปฏิบัติ ชิปปาภิณฺญา
กายานุปัสสนา	เวทนานุปัสสนา	จิตตานุปัสสนา	ธัมมานุปัสสนา
ปฐมฌาน	ทุติยฌาน	ตติยฌาน	จตุตถฌาน
ทิพพวิหาร	พรหมวิหาร	อริยวิหาร	อาเนญชวิหาร
สังวรปธาน	ปหานปธาน	ภาวนापธาน	อนุรักษนาปธาน
การละมานะ	การถอนตัณหา	การขจัดอวิชชา	การทำภพให้สงบ
สัจจาธิฏฐาน	จาคาธิฏฐาน	ปัญญาธิฏฐาน	อุปสมาธิฏฐาน
ฉันทสมาธิ	วิริยสมาธิ	จิตตสมาธิ	วิมังสาสมาธิ
อินทรีย์สังวร	ตบะ	ปัญญา	นิพพานอันสลัดคือนอุปธิทั้งปวง
เมตตา	กรุณา	มฤติตา	อุเบกขา

ราคจริต	โทสจริต	ทิฏฐิจริตอินทรีย์อ่อน	ทิฏฐิจริตอินทรีย์กล้า
กายานุปัสสนา	เวทนานุปัสสนา	จิตตานุปัสสนา	ธัมมานุปัสสนา
สุภวิปัสสา	สุขวิปัสสา	นิจจวิปัสสา	อัตตวิปัสสา
กพพีการาหาร	ผัสสาหาร	วิญญาณาหาร	มโนสสยเจตนาหาร
กามุปาทาน	ภวุปาทาน	ทิฏฐุปาทาน	อัตตวาทุปาทาน
กามโยคะ	ภวโยคะ	ทิฏฐิโยคะ	อวิชชาโยคะ
อภิชฌากายคันถะ	พยาปาทกายคันถะ	สีลัปปตปรามาสกายคันถะ	อิทังสัจจาภินิเวสกายคันถะ
กามาสวะ	ภवासวะ	ทิฏฐาสวะ	อวิชชาสวะ
กาโมฆะ	ภโวฆะ	ทิฏฐโฆฆะ	อวิชโชฆะ
ราคสัลละ	โทสสัลละ	มานสัลละ	โมหสัลละ
รูปุปควิญญาณัฏฐิตี	เวทณุปควิญญาณัฏฐิตี	สัณฺณูปควิญญาณัฏฐิตี	สังขารูปควิญญาณัฏฐิตี
ราคะในรูป	ราคะในเวทนา	ราคะในสัณฺณู	ราคะในสังขาร
ฉันทาคติ	โทสาคติ	ภยาคติ	โมหาคติ

โวทาน ๑๐ หมวด	สังกิลีส ๑๐ หมวด
ปฏิบัติ ๔	อาหาร ๔
สติปัญญา ๔	วิปัสสนา ๔
ฌาน ๔	อุปาทาน ๔
วิหารธรรม ๔	โยคะ ๔
สัมปชัญญะ ๔	คันถะ ๔
อจณริยอัปภูตธรรม ๔	อาสวะ ๔
อธิปัญญา ๔	โอฆะ ๔
สมาธิภาวนา ๔	สัลลสะ ๔
สุขภาคิยธรรม ๔	วิญญานัญญูติ ๔
อัปปมัญญา ๔	อคตคมนะ ๔

โฆทาน กับ สังกิเลส

โฆทาน = (๑) การคบสัตบุรุษ -> (๒) การฟังสัทธรรม -> (๓) ศรัทธา ->
(๔) โยนิโสมนสิการ -> (๕) สติสัมปชัญญะ -> (๖) อินทริยสังวร ->
(๗) สุจริต ๓ -> (๘) สติปัฏฐาน ๔ -> (๙) โพชฌงค์ ๗ ->
(๑๐) **วิชาและวิมุตติ**

สังกิเลส = (๑) การไม่คบสัตบุรุษ -> (๒) การไม่ฟังสัทธรรม ->
(๓) ความไม่มีศรัทธา -> (๔) อโยนิโสมนสิการ ->
(๕) ความไม่มีสติสัมปชัญญะ -> (๖) ไม่สำรวมอินทริย์ ->
(๗) ทุจริต ๓ -> (๘) นิวรณ์ ๕ -> (๙) **อวิชา**

สรุปลงอริยสัจ

ธรรม	อริยสัจ ๔
อุपाทานชั้น ๕ ที่เป็นวิภวฐานะทุกข และธรรมชื่ออื่น ๆ ที่เป็นผลเกิดจากกิเลสมีอวิชชาตัณหาเป็นต้น	ทุกขสัจ
ตัณหาที่ผูกพันในทุกข์และธรรมทั้งหลายที่เป็นฝ่ายสังกิเลส	สมุทัยสัจ
พระนิพพานอันเป็นที่ดับทุกข์และดับเหตุเกิดทุกข์	นิโรธสัจ
อริยมรรคมีองค์ ๘ และธรรมทั้งหลายที่เป็นฝ่ายโง่ทวน	มรรคสัจ

นันทิยาวัฏฏนัย

สังกิเลส	จริต	ข้อปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ก้าวลงมรรค	บรรลุธรรม
อวิชชา	ทิฏฐิจริต	สัลเลखะ	สุขาปฏิบัติ	ธัมมานุสारी	ทิฏฐิปัตตะ
ตัณหา	ตัณหาจริต	สิกขา	ทุกขาปฏิบัติ	สัทธานุสारी	สัทธาวิมุตตะ

นันทิยาวิภูษณ์

ตัมหา		อวิชา	
ตัมหาจริต อ.อ่อน	ตัมหาจริต อ.แก้กั๊	ทิจุจริต อ.อ่อน	ทิจุจริต อ.แก้กั๊
กายานุปัสสนา	เวทนานุปัสสนา	จิตตานุปัสสนา	ธัมมานุปัสสนา
สมถยานิกะ อ.อ่อน	สมถยานิกะ อ.แก้กั๊	วิปัสสนายานิกะ อ.อ่อน	วิปัสสนายานิกะอ.แก้กั๊
ทุกขาปฐิปทา	ทุกขาปฐิปทา	สุขาปฐิปทา	สุขาปฐิปทา
ทัณธาภิญญา	ชิปปาภิญญา	ทัณธาภิญญา	ชิปปาภิญญา
สัทธานุสารี		ธัมมานุสารี	
สัทธาวิมุตตะ		ทิจุปัตตะ	

ตัวอย่าง

การวิเคราะห์พระสุตตันตปิฎกตามแนวเนติปกรณ์

ตัวอย่าง ๑

มโนปุพฺพพงฺคมา ธมฺมา มโนเสฏฺฐา มโนมยา
มนสา เจ ปทฺฐุเจน ภาสตี วา กโรตี วา
ตโต นํ ทุกฺขมเนวตี จกํว วหโต ปทํ.

ขุ.ธ. (บาลี) ๒๕/๑/๑๕.

ตัวอย่าง ๑

ธรรมทั้งหลาย มีใจเป็นหัวหน้า มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จด้วยใจ
ถ้าคนมีใจชั่ว ก็จะทำชั่วหรือทำชั่วตามไปด้วย
เพราะความชั่วนั้น ทุกข์ย่อมติดตามเข้าไป
เหมือนล้อหมุนตามรอยเท้าโคที่ลากเกวียนไป ฉะนั้น.

ขุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๑/๒๓.

สาสนปฎฐาน ๑๖

- (๑) สังกิเลสภาคียสูตร (๒) วาสนาภาคียสูตร
(๓) นิพเพธภาคียสูตร (๔) อสเภขภาคียสูตร
(๕) สังกิเลสวาสนาภาคียสูตร (๖) สังกิเลสนิพเพธภาคียสูตร
(๗) สังกิเลสอสเภขภาคียสูตร (๘) สังกิเลสนิพเพธอสเภขภาคียสูตร
(๙) สังกิเลสวาสนานิพเพธภาคียสูตร (๑๐) วาสนานิพเพธภาคียสูตร
(๑๑) ตัณหาสังกิเลสภาคียสูตร (๑๒) ทิฏฐิสังกิเลสภาคียสูตร
(๑๓) ทุจจริตสังกิเลสภาคียสูตร (๑๔) ตัณหาโวทานภาคียสูตร
(๑๕) ทิฏฐิโวทานภาคียสูตร (๑๖) ทุจจริตโวทานภาคียสูตร

สาสนปฏฐาน ๒๘

(๑) โลเกียสูตร (๒) โลกุตตรสูตร (๓) โลเกียโลกุตตรสูตร

(๔) สัตตาทิฏฐานสูตร (๕) ัมมาทิฏฐานสูตร (๖) สัตตัมมาทิฏฐานสูตร

(๗) ญาณสูตร (๘) เญยยสูตร (๙) ญาณเญยยสูตร

(๑๐) ทัสสนสูตร (๑๑) ภาวนาสูตร (๑๒) ทัสสนภาวนาสูตร

(๑๓) สกวจนสูตร (๑๔) ประจจนสูตร (๑๕) สกประจจนสูตร

(๑๖) วิสัชชนียสูตร (๑๗) อวิสัชชนียสูตร (๑๘) วิสัชชนียาวิสัชชนียสูตร

(๑๙) กัมมสูตร (๒๐) วิปากสูตร (๒๑) กัมมวิปากสูตร

(๒๒) กุสลสูตร (๒๓) อกุสลสูตร (๒๔) กุสลากุสลสูตร

(๒๕) อนุญญาตสูตร (๒๖) ปฏิชิตตสูตร (๒๗) อนุญญาตปฏิชิตตสูตร

(๒๘) ธาวสูตร

(๑) เทศนาหาระ

เทศนาหาระจำแนกพระพุทธพจน์เป็น ๖ ประเด็น
ได้แก่ (๑) อัสสาทะ (๒) อาทีนวะ (๓) นิสสรณะ
(๔) ผล (๕) อุปายะ (๖) อาณัตติ

(๑) เทสณาหาระ

เทสณาหาระ	อริยสัจ ๔
อาทীনวะ, ผล	ทุกข์สัจ
อัสสาทะ	สมุทัยสัจ
นิสสรณะ	นิโรธสัจ
อุปายะ, อาณัตติ	มรรคสัจ

ตัวอย่าง ๒

มโนปุพฺพพงฺคมา ธมฺมา

มนสา เจ ปสนฺเนน

ตโต นํ สุขมเนวติ

ชฺ.ธ. (บาลี) ๒๕/๒/๑๕.

มโนเสฏฺฐา มโนมยา

ภาสติ วา กโรติ วา

ฉายาว อนปายินิ.

ตัวอย่าง ๒

ธรรมทั้งหลาย มีใจเป็นหัวหน้า
มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จด้วยใจ
ถ้าคนมีใจดี ก็จะทำดีหรือทำดีตามไปด้วย
เพราะความดีนั้น สุขย่อมติดตามเขาไป
เหมือนเงาติดตามตัวเขาไป ฉะนั้น.
ขุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๒/๒๓.

สาสนปฎฐาน ๑๖

- (๑) สังกิเลสภาคียสูตร (๒) **วาสนาภาคียสูตร**
(๓) นิพเพธภาคียสูตร (๔) อสsekขภาคียสูตร
(๕) สังกิเลสวาสนาภาคียสูตร (๖) สังกิเลสนิพเพธภาคียสูตร
(๗) สังกิเลสอเสกขภาคียสูตร (๘) สังกิเลสนิพเพธอเสกขภาคียสูตร
(๙) สังกิเลสวาสนานิพเพธภาคียสูตร (๑๐) วาสนานิพเพธภาคียสูตร
(๑๑) ตัณหาสังกิเลสภาคียสูตร (๑๒) ทิฏฐิสังกิเลสภาคียสูตร
(๑๓) ทุจจริตสังกิเลสภาคียสูตร (๑๔) ตัณหาโวทานภาคียสูตร
(๑๕) ทิฏฐิโวทานภาคียสูตร (๑๖) ทุจจริตโวทานภาคียสูตร

สาสนปฏฐาน ๒๘

(๑) โลเกียสูตร (๒) โลกุตตรสูตร (๓) โลเกียโลกุตตรสูตร

(๔) สัตตาทิฏฐานสูตร (๕) ัมมาทิฏฐานสูตร (๖) สัตตัมมาทิฏฐานสูตร

(๗) ญาณสูตร (๘) เญยยสูตร (๙) ญาณเญยยสูตร

(๑๐) ทัสสนสูตร (๑๑) ภาวนาสูตร (๑๒) ทัสสนภาวนาสูตร

(๑๓) สกวจนสูตร (๑๔) ประจจนสูตร (๑๕) สกประจจนสูตร

(๑๖) วิสัชชนียสูตร (๑๗) อวิสัชชนียสูตร (๑๘) วิสัชชนียาวิสัชชนียสูตร

(๑๙) กัมมสูตร (๒๐) วิปากสูตร (๒๑) กัมมวิปากสูตร

(๒๒) กุสลสูตร (๒๓) อกุสลสูตร (๒๔) กุสลากุสลสูตร

(๒๕) อนุญญาตสูตร (๒๖) ปฏิชิตตสูตร (๒๗) อนุญญาตปฏิชิตตสูตร

(๒๘) ธาวสูตร

(๑) เทศนาหาระ

เทศนาหาระจำแนกพระพุทธพจน์เป็น ๖ ประเด็น

ได้แก่ (๑) อัสสาทะ (๒) อาทีนวะ (๓) นิสสรณะ

(๔) ผล (๕) อุปายะ (๖) อาณัตติ

(๑) เทสณาหาระ

เทสณาหาระ	อริยสัจ ๔
อาทীনวะ, ผล	ทุกข์สัจ
อัสสาทะ	สมุทัยสัจ
นิสสรณะ	นิโรธสัจ
อุปายะ, อาณัตติ	มรรคสัจ

ตัวอย่าง ๓

สพพปาปสฺส อกรรมํ กุสลสฺสุปสมปทา
สจิตฺตปริโยทปนํ เอตํ พุทฺธาน สาสนํ.
ขุ.ธ. (บาลี) ๒๕/๑๘๓/๔๙.

ตัวอย่าง ๓

การไม่ทำบาปทั้งปวง

การทำกุศลให้ถึงพร้อม

การทำจิตของตนให้ผ่องแผ้ว

นี่คือ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย.

ขุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๑๘๓/๙๐.

สาสนปกรณ์ ๑๖

- (๑) สังคีเลสภาคียสูตร (๒) วาสนาภาคียสูตร
(๓) นิพเพธภาคียสูตร (๔) อสเภขภาคียสูตร
(๕) สังคีเลสวาสนาภาคียสูตร (๖) สังคีเลสนิพเพธภาคียสูตร
(๗) สังคีเลสอสเภขภาคียสูตร (๘) สังคีเลสนิพเพธอสเภขภาคียสูตร
(๙) สังคีเลสวาสนานิพเพธภาคียสูตร (๑๐) วาสนานิพเพธภาคียสูตร
(๑๑) ตัณหาสังคีเลสภาคียสูตร (๑๒) ทิฏฐิสังคีเลสภาคียสูตร
(๑๓) ทุจจริตสังคีเลสภาคียสูตร (๑๔) ตัณหาโวทานภาคียสูตร
(๑๕) ทิฏฐิโวทานภาคียสูตร (๑๖) ทุจจริตโวทานภาคียสูตร

สาสนปฏฐาน ๒๘

- (๑) โลเกียสูตร (๒) โลกุตตรสูตร (๓) โลเกียโลกุตตรสูตร
(๔) สัตตาคิณฺฐานสูตร (๕) ัมมาคิณฺฐานสูตร (๖) สัตตัมมาคิณฺฐานสูตร
(๗) ญาณสูตร (๘) เญยยสูตร (๙) ญาณเญยยสูตร
(๑๐) ทัสสนสูตร (๑๑) ภาวนาสูตร (๑๒) ทัสสนภาวนาสูตร
(๑๓) สกวจนสูตร (๑๔) ปรวจนสูตร (๑๕) สกปรวจนสูตร
(๑๖) วิสัชชนียสูตร (๑๗) อวิสัชชนียสูตร (๑๘) วิสัชชนียาวิสัชชนียสูตร
(๑๙) กัมมสูตร (๒๐) วิปากสูตร (๒๑) กัมมวิปากสูตร
(๒๒) กุสลสูตร (๒๓) อกุสลสูตร (๒๔) กุสลากุสลสูตร
(๒๕) อนุญญาตสูตร (๒๖) ปฏิกขิตตสูตร (๒๗) อนุญญาตปฏิกขิตตสูตร
(๒๘) ถาสูตร

(๑) เทศนาหาระ

เทศนาหาระจำแนกพระพุทธพจน์เป็น ๖ ประเด็น
ได้แก่ (๑) อัสสาทะ (๒) อาทีนวะ (๓) นิสสรณะ
(๔) ผล (๕) อุปายะ (๖) อาณัตติ

(๑) เทสนาหาระ

เทสนาหาระ	อริยสัจ ๔
อาทীনวะ, ผล	ทุกข์สัจ
อัสสาทะ	สมุทัยสัจ
นิสสรณะ	นิโรธสัจ
อุปายะ, อาณัตติ	มรรคสัจ

สวัสดีครับ